

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inzerate.

Upravi: Kopitarjeva ulica številka 6.

SCLOVENE

Sodobna vprašanja Romunije

Leto 1939 je bilo za Romunijo kaj tragično. Vsi se spominjajo, kako je takrat bil razburjen ves svet, ko je radio iz Bukarešte sporočil, da je bil ministrski predsednik Calinescu od »želene garde« ubit in da je treba pravega krivca iskati izven Romunije. Kot vzrok so navajali, da je Calinescu na kronskem svetu meseca marca 1939, ko se je sklenila mobilizacija, zagovarjal misel sodelovanja Romunije z zapadnimi demokratičnimi velesilama, ako bi nastala vojna.

Od tistega časa se je v Romuniji marsikaj izpremenilo. Največje delo je dograditev utrjene črte na meji z Rusijo in z Madžarsko. Romunski listi sami priobčujejo podobe s te Maginotove črte, ki dokazujejo, da je zgrajena prav tako obsežno in solidno, kakor francoska in nemška, s pastmi za tanke, žičnimi ovirami in betonskimi stolpi ter podzemskimi sobanami, skladišči in veznimi rovi — vse kar moč sodobno. Na ta način vlada daje obračun o delu, ki je naložilo in nalaga prebivalstvu ogromne žrtve. Razume se, da ni nikogar v Romuniji, ki ne bi uvidel, da se je zgradilo nekaj nujno potrebnega in za nadaljni razvoj mednarodnega položaja zelo važnega. Vsak ve, da Romunija ne misli napasti nikogar, da pa je njena obrambna linija zelo resen opomin vsakomur, ki smatra, da je sedanja evropska vojna najbolj pripravna prilika, da »popravi« romunske meje tako, kakor on misli, da bi odgovarjalo njegovim koristim. Milijarde za jekleni nasip gotovo niso bile potrošene zastonj.

Prav za prav predstavlja romunska Maginotova linija program romunske vlade na zunan in na znotraj. Na zunan pomeni, da je Romunija pripravljena braniti svojo zemljo z vsemi sredstvi do zadnjega, da pa ne goji sovraštva proti nikomur in je pripravljena na sodelovanje z vsakomur, ki hoče spoštovati neodvisnost in teritorialno celost Romunije in Balkana sploh. Na znotraj pa pozivlja tako rekoč k združitvi vseh strank, ki naj predstavljajo slovo romunskega naroda, ki hoče s svojim mirnim delom in svojo politiko nevmesavanja v evropske spore utrditi ugled svoje države, ne da bi se odpovedal svoje važnosti pri reševanju evropskih vprašanj ob pravem času.

Romunsko Maginotovo črto so gradili skoraj eno leto, to je od trenutka, ko je evropski položaj postal tak, da noben realno misleč človek ni mogel več dvomiti, da bo privedel do vojne. Že marca 1939 je Romunija mobilizirala pol milijona vojakov. Ni treba prikrivati, da so simpatije vodčih krogov bile na strani Velike Britanije in Francije, da pa te simpatije niso prišle do izraza v mednarodni politiki sami, ker je neuspeh pogajanj obeh demokratičnih velesil s Sovjetsko Rusijo pomenil hud poraz zapadnih sil, ki je tudi Romunijo primoral, da je na vojnem svetu meseca septembra, ko se je začela vojna, sklenila tako zvano absolutno nevtralizacijo, kar so Romuniji seveda na zahodu zelo zamerili. Opozicionalci Tatarescu je takrat zahteval, da bi se Romunija udeležila vojne na strani zahodnih zaveznikov, toda, ko je kmalu po smrtnem atentatu na Calinesca septembra meseca, ko so se nemške čete valile čez Poljsko, sam prevzel ministrsko predsedstvo, je seveda moral voditi isto politiko popolne nevtralnosti, kakor njegov nesrečni prednik.

Kar se te nevtralnosti tiče, ne more nihče tajiti, da je edina politika, ki jo more Romunija kot balkanska država voditi v sporazumu s svojimi prijatelji na Balkanu in z Italijo, saj mora biti skrajno previdna kar na tri fronte, odkoder bi v slučaju kakšne napačne poteze mogel priti poizkus, da bi se izbral položaj države, ki ob Črnem morju zavzema izredno važno postojanko mednarodnega političnega in vojaškega položaja, da se z njo poravnajo stari računi. Razumljivo je seveda, da opozicija, ki nima nobene odgovornosti, ne deli stališča vlade, pa naj gre za Maniu ali za Lupja. Vendar pa ta opozicija nima danes veliko za seboj. Kar se tiče strank, ki podpirajo vlado, oziroma danes edino uradno obstoječo fronto narodnega preporoda, niso ugasnile vse simpatije za zahodni demokratični zavezništvo. Kakor vemo, pa simpatije ali antipatije ne igrajo in ne smejo igrati vodilne in odločilne vloge, kadar dejanski mednarodni položaj ne dovoljuje druge politike, kakor je politika vlade.

Jasno, enoumno in neizpremenjeno je stališče romunskega ljudstva. Vemo, da je romunski narod eden najbolj miroljubnih na svetu, da pa se nikoli ni pomisljal, da brani svojo dragoceno svobodo in narodno zedinjenje, ki je bilo pridobljeno s tolikimi žrtvami, in da je vladi, ki je poskrbela za uspešno narodno obrambo, hvaležen. Nikakor pa ni narod ne odobraval, če bi kdo vojsko pripravljeno Romunije hotel uporabiti v to, da bi romunski narod pognal v vojno na strani kogarkoli, dokler bi to ne postalo neobhodno potrebno za obrambo domovine in njenih koristi.

Kralj Karol, ki prav za prav vodi zunanjo politiko Romunije, je vladar, kateremu se lahko mirno zaupa, da ne bo niti izdal koristi in časti svojega naroda, kakor tudi na drugi strani ne bo dovolil, da bi se Romunija vrgla v kakšno pustolovsko politiko. Kar ga najbolj skrbi in sedanjem času, je to, da bi se mu posrečila širša podlaga vlade, v kateri naj bi tudi opozicija igrala svojim močnem primerom vlogo. Sedanja vlada g. Tatarescu se sicer imenuje koncentracijska, je pa to samo deloma po dveh ministrih iz bivše opozicije. Večji del bivših politikov se slejkoprej kuja v kotu, kar pa ni treba jemati preveč tragično, ker je narod zelo razočaran na svojimi bivšimi voditelji. Eni mislijo, da bi bilo dobro, če bi se pritegnili k sodelovanju krogi bivše železne garde, vprašanje pa je, če so si ti elementi po grdem atentatu na Calinesca ohranili sploh še kakšen vpliv. Nekaj časa so se res vodili razgovori med profesorjem Nae Jonescuem, ki velja za voditelja bivših legionarjev za kuli-

Angleške vojne ladje so ustavile vse italijanske parnike

Vse parnike so odvedli na pregled, v Italiji pa so se začele prve protiangleške demonstracije

Rim, 6. marca. AA. Stefani: Jutranji listi poročajo z velikimi naslovi o novih kontrolnih ukrepih, ki jih je Velika Britanija začela izvajati proti italijanskim ladjam. Prav tako javljajo listi, da je bilo sedem italijanskih tovornih ladij, natovorjenih z nemškim premogom, ustavljenih od britanskih vojnihi ladij, pa čeprav je znano, da te ladje, ki so bile natovorjene pred 1. marcem, niso mogle zapustiti Rotterdama zgolj zaradi slabega vremena.

Italijanski listi poudarjajo, da je to ravnanje britanskih oblasti zaostriilo spor, ki obstoji glede tega vprašanja med Italijo in Veliko Britanijo. — Vprašanje odgovornosti za tak razvoj krize v odnosih med dvema državama, pravi italijanski tisk, je postalo na ta način mnogo bolj resno, kakor pa je to poudarila italijanska protestna nota. Italija je prisiljena ugotoviti, da Velika Britanija dosedaj ni podala nobenega dokaza za razumevanje in prijateljski sporazum, o katerem toliko govore britanski listi. Menda v Londonu ne žele upoštevati dejstva, da je samo slabo vreme preprečilo italijanskim ladjam, da bi pravočasno zapustile Rotterdam. Italijanski listi ne mislijo, da gleda London brez vznemirjenja na posledice, ki bi jih moglo roditi tako stališče Velike Britanije, ker London očividno nima potrebe, da bi iskal nove težave ali celo nove sovražnosti.

London, 6. marca. t. Havas: Italijanska parnika »Luigi Razza« (4319 ton) in »Hermad« (4421 ton) sta že dva dni v angleških pristaniščih z zaplenjenim tovorom premoga.

Do sedaj so pripeljali že sedmi italijanski parnik, in sicer parnik »Ernesto« (7271 ton) v angleško kontrolno pristanišče. Tekom današnjega dne bodo angleške vojne ladje privedle v pristanišča še ostale italijanske parnike.

Dijaške demonstracije proti Angliji v Florenci

Florenca, 6. marca. t. Havas: V Florenci je danes demonstrirala skupina dijakov pred angleškim konzulatom. Dijaki so vzklikali proti Angliji in zahtevali, da naj Anglija ukine svojo kontrolo nad italijanskim prevozom premoga.

»Piccolo« piše, da se demonstracije niso mogle razviti, ker jih je preprečila policija. Dijaki so se nato razšli prepevajoč himne fašistične revolucije.

London, 6. marca. t. Stefani: V angleškem kontrolnem pristanišču Deal je do sedaj že sedem italijanskih parnikov, natovorjenih z nemškim premogom. Sedaj pa so prispele vesti, da so pripeljali

tja še več italijanskih parnikov, da bi preiskali ves tovor.

Pariz, 6. marca. t. Havas: Po vesteh, ki prihajajo iz Rima in Londona, francoski vladni krogi zaključujejo, da se bo spor o dobavljanju premoga Italiji uredil tako, da bo zaščitil koristi Italije in Anglije. Niti angleška, pa tudi italijanska vlada sedaj ne želi, da bi se poslabšali odnosi med njima.

Po francoskem mnenju je namreč Anglija pripravljena nekaj časa dobavljati Italiji potrebni premog. Anglija samo ne more dopustiti, da bi Nemčija imela korist od tega, če se ne bi izvajali predpisi o blokadi tudi proti prevozu premoga.

Nemški politični krogi so se trudili, da bi Italija v svoji protestni noti pri angleški vladi protestirala ne samo proti zaporu nad izvozom nemškega premoga, ampak da bi Italija zavrgla vsa angleška načela o izvajanju kontrole. Toda v Pa-

Welles ne bo skliceval konference ameriških poslanikov

Bern, 6. marca. t. Havas. Danes so časnikarji obiskali Sumnerja Wellesa in skušali od njega kaj več izvedeti o njegovem potovanju po Evropi.

Welles je časnikarjem samo poudaril, da je njegovo potovanje zgolj informativnega značaja in da bo samo Roosevelt predložil zaključke svojega potovanja.

Pač pa je Welles odločno zanikal vesti, da bi mislil sklicati konferenco ameriških poslanikov iz skandinavskih držav.

Welles bo nocoj ob 22. odpotoval iz Lausanne v Pariz. V Parizu bo ostal jutri, v petek in v soboto. V London bo prišel v nedeljo, nato pa se bo vrnil v Rim čez Pariz.

Newyork, 6. marca. AA. Reuter. Politični urednik »Newyork Timesa« poudarja, da v Združenih državah nikogar ne bi presenetila vzpostavitev diplomatskih odnosov med Berlinom in Washingtonom. List trdi, da je Roosevelt pripravljen, da ulegne imeli njegovo posredovanje uspeh. V zvezi s tem pripisujejo ameriški krogi največjo pozornost bivanju Sumnerja Wellesa v Berlinu. Nekateri politični krogi trdijo, da je ta obisk pomenil

rizu menijo, da Italija ni sledila temu nasvetu iz Berlina, kajti za Italijo bi bilo najbrž prenevarno, če bi se odločno postavila proti nameram zaveznikov.

Sovjetska Rusija pričakuje, da se bo sedaj lahko zblížala z Italijo

Istočasno pa prihajajo iz Moskve vesti, da tam poudarjajo, da se je zopet pokazalo, da sta največji sovražnici Italije Francija in Anglija. Francija in Anglija ovirata razvoj italijanske politike na Sredozemskem morju in na Balkanu. Zato bi naj bil sedaj prišel čas za to, da bi se Italija in Sovjetska Rusija zopet zblížali. Zaradi dogodkov z italijanskimi ladjami v Rotterdamu in nato v Rokavskem prelivu bi se lahko zblížale Nemčija, Italija in Sovjetska Rusija, ki bi lahko nato združene uredile ta obračun z zapadnimi velesilama.

začetek boljšega razumevanja med rajhom in Združenimi državami.

»Chicago Tribune« ni zadovoljna z akcijo Roosevelta in Hulla in pravi, da bi ona dva rada vzpostavila mir v Evropi brez ozira na posebne interese Združenih držav.

Minister dr. Andres v nemškem gospodarskem ministrstvu

Berlin, 6. marca. t. Stefani. Jugoslovanski minister za trgovino in industrijo dr. Andres je bil danes sprejet pri državnem podtajniku v nemškem gospodarskem ministrstvu.

Njun razgovor, ki je bil zelo dolg, je ugotovil popolno soglasnost v vprašanjih, ki se nanašajo na trgovino med Nemčijo in Jugoslavijo.

Berlin, 6. marca. AA. DNB. Državni tajnik Landfried je kot zastopnik obolelega gospodarskega ministra Funka sprejel včeraj jugoslovanskega trgovinskega ministra Andresa. Andres in Landfried sta razpravljala o sedanjem stanju gospodarskih odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo. Ugotovila sta soglasje glede vseh aktualnih vprašanj.

Resnica o spopadu na meji med Romunijo in Bolgarijo

Sofija, 6. marca. AA. Bolgarska telegrafska agencija: Incident, ki se je zgodil na bolgarsko-romunski meji in zaradi katerega so se širile mnoge netočne in tendenciozne vesti, se je zgodil takole:

Dva bolgarska obmejna stražnika, od katerih je bil eden podčastnik, sta zabredla zaradi slabega vremena pri patroliranju ob meji in prišla na romunsko ozemlje. Romunski obmejni stražniki so streljali in je bil pri tej priliki smrtno ranjen bolgarski podčastnik. Obmejne oblasti tako z ene kakor z druge strani so se takoj na kraju samem sestale in na prijateljski način poravnale ta neljubi incident.

Nesreča nizozemske podmornice

Amsterdam, 6. marca. t. Havas. Nizozemska podmornica »O 11« je bila v vojnem pristanišču Haidar, ko jo je povozil neki vlačilec. Podmornica se je potopila v dveh minutah, vsj člani posadke pa so še pravočasno splavali. Periskop pa je že štel iznad gladine in so nato podmornico potasi zveklji ob obrežje na plitvino, kjer jo bodo lahko popravili.

Galicijske petrolejske vrelce bodo povečali

Berlin, 6. marca. b. Sovjetska trgovinska delegacija odpotuje te dni v Berlin v zvezi z zadnjim trgovsko-političnim sporazumom med obema državama. Pravi, da bo Sovjetska Rusija investirala v vzhodnogalicijske petrolejske vrelce 65 milijonov rubljev, da poveča njih proizvodnjo. Ti petrolejski vrelci so dajali do sedaj 330.000 ton petroleja na leto. L. 1914. je znašala njihova letna kapaciteta 1.300.000 ton.

»Rex« z zlatim tovorom

Rim, 6. marca. AA. Stefani: Italijanska čez-oceanska ladja »Rex«, ki je včeraj zapustila Genovo s številnimi potniki, je odpeljala tudi 7744 kg zlata v palehah, katere pošiljata Svica in Holandija vladi Združenih držav za izplačilo dobav.

Zemunska vremenska napoved. Razvedrilo se bo na severni polovici. Oblačno s snegom in dežjem pa bo v južnih krajih. Lahen mráz bo prevladoval v notranjosti države.

Romunija naj zmanjša številčno stanje svoje vojske

da bi lahko pošiljala Nemčiji več svojih proizvodov

Bukarešta, 6. marca. t. Havas: Dopisnik lista »Bastler Nachrichten« poroča svojemu listu, da bo kmalu prišel v Bukarešto nemški gospodarski strokovnjak dr. Clodius.

Od romunske vlade bo skušal doseči, da bi vsaj delno zmanjšala število svojih vojnihi vpoklicancev, ki so sedaj pod zastavo, in jih poslala domov, da bi tako Nemčiji iz Romunije lahko prejemale vse tisto, kar je bilo predvideno v gospodarski pogodbi, ki je bila pred enim letom sklenjena med Nemčijo in Romunijo.

Pred razširitvijo blokade na Pacifik:

Amerika naj omeji izvoz v Nemčijo in nevtralne države

Washington, 6. marca. AA. Reuter. Prihod Gastona Gwatkina, Charlesa Rista in Hensija Sella, angleškega stalnega podtajnika letalskega ministrstva, je kakor naglašajo gotovi ameriški krogi v zvezi z vestmi, da bo Anglija verjetno začela iz-

sami, in med nekaterimi člani vlade, zdi se pa, da stvar ni imela pravega rezultata, ker so govorice o tem v zadnjem času popolnoma prenehale.

Za ljudstvo seveda je najbolj važno neko drugo vprašanje. Menda je usoda vsega kmetkega naroda na svetu, da njegov gospodarski položaj ostaja slejkoprej težak, pa naj vojna ali dobički, ki jih imajo od vojne nekateri sloji v nevtralnih državah, še tako dvigne tako zvano konjunkturo za industrijo in druge panoge gospodarstva. Tudi v Romuniji je tako, da od te konjunktura kmet nima ničesar, ampak da je njegovo itak slabotno gospodarstvo zaradi napol vojnega stanja le hudo oškodovano, česar ni treba posebej popisati, ker je daves povsod tako, kakor je v Romuniji. Toda čedalje bolj poostrojuči se položaj sili k temu, da vlada za kmetški stan kaj stori, če hoče, da bo Maginotova linija res vzdržala.

vajati energično akcijo za popolno blokado, tako da bi se popolnoma zaprli prehodi, skozi katere še prihaja v Nemčijo ameriško blago.

Uradnih obvestil o tem še ni, toda tukajšnji diplomatski krogi naglašajo, da se je ves ameriški izvoz v evropske nevtralne države dvignil tako, da je dosegel isto količino, kakor je znašal izvoz v Evropo skupno z Nemčijo.

Drugi smisljivi prehod je Sibirija, kajti v zadnjih mesecih je bil izvoz v ameri proti Vladivostoku, in to posebno letalskega bencina, precejšen. Dobro obveščeni krogi predvidevajo, da bodo zavezništvo v kratkem podzeli v Washingtonu korake, da bi dosegli zmanjšanje ameriškega izvoza, kajti če se ogromen promet z nevtralnimi državami še naprej dovoli, potem bi se deloma zmanjšale koristi, ki jih imajo zavezništvo od ameriške nevtralnosti. Tudi pogoji, posebno pa cene, ki jih plačujejo zavezništvo za vojni material in letala, so pretirano visoke.

Washington, 6. marca. AA. Havas. Charles Rist in Aston Gwatkin sta imela včeraj prvi sestanek z ameriškim strokovnjaki, s katerimi bosta razpravljala o gospodarskih in finančnih vprašanjih med Ameriko in zavezništvo, nastalih radi vojne. V ameriških krogih pripisujejo delu zaveznikov delegatov veliko pozornost.

Nove napovedi rdečega poveljstva

Sovjeti bodo premagali Fince do 1. maja

Stockholm, 6. marca. b. Rdeča armada navale pričakuje rdečih vojakov ni mogli na dan 23. februarja proslaviti svoje odločilne zmage nad Finsko. Sedaj je določen nov datum za zmago. Sovjetski list »Na Straže Zadine« piše, da je odpor Finske zlomljen in da bo rdeča vojska dne 1. maja letos v Helsinkiju pridelala svojo zmagovalno parado.

Helsinki, 6. marca. b. Finci poročajo, da so Sovjeti poskušali z južne obale prodreti proti severu. Ko so tanki in oklopni avtomobili prodrli že 5 km globoko v zaliv, so pričele finske baterije razbijati led, zaradi česar je veliko število tankov padlo v morje. Finske baterije so podpirali tudi lahki bombniki, ki so izvrstno opravili svoj posel.

Finci poročajo, da so Sovjeti pri včerajšnjem letalskem napadu v južni Finski usmrtili 50 oseb, ranili pa so jih 200.

Finsko bojišče, 6. marca. t. Havas. Sedaj deluje na bojišču pri jezeru Ladoga oddelek smučarjev, ki jih vodi bivši narednik maroške tujske legije Fince Arne Jutilainen. Jutilainen se je proslavil po svoje drznosti v francoski tujski legiji in je pred štirimi meseci takoj odšel iz legije nazaj na Finsko. Sedaj je sestavljen iz več smučarjev; vse člane tega oddelka si je sam izbral.

Arne Jutilainen je med člani tujske legije znan pod imenom »papa« in se je proslavil v borbi v južnem Maroku, kjer je navadno mlajše člane uril v boju v pustinja.

Z njim se sedaj v tej četni smučarjev bori Simo Kayma, tudi narednik francoske tujske legije. Ta je znan v legiji po imenu »tenko uho« in nosi sedaj v boju na Finskem puško, ki je na kopitu že skoraj popolnoma razrezljana. Vsaka zarezna pomeni enega ubitega rdečega vojaka. Kdor bi prešel te zore, bi mogel ugotoviti, da je Kayma postrelil 119 rdečih vojakov. Sam je odhajal na nevarne pogoje v sovražno ozemlje in prinašal dragocene podatke. Vsi člani tega oddelka so že prejeli odlikovanja za svoja junaška dela na bojišču.

Neko nedeljo ob začetku sovražnosti so sovjetska letala priletela nad ta oddelek, ki je bil pravkar pri službi boji. Vsi so takoj poskočili k svojem orožju in pastor sam je pomagal pri urejanju strojin. Ko so sovjetska letala odletela, so vsi s pastorm na čelu nadaljevali službo boji.

Helsinki, 6. marca. Havas. Včerajšnje operacije so posebno značilne. Sovjetske čete so se zelo trudile, da bi se utrdile na zahodni obali Viborskega zaliva. Z južnega dela zaliva so sovjetske čete večkrat skušale napasti otoke, ki jih imajo

Finci, ter na utrdbi ob obali. Ti napadi so bili podprti z močnim topniškim ognjem, delno pa tudi z letalstvom. Ta način ofenzive na ledu predstavljajo veliko tveganje zlasti zaradi razpoklin na ledu, ki so nastale zaradi bombardiranja težkega topništva in letalskih bomb. Sovjetski napad na Viipuri je veljal sovražnika mnogo ljudi. Sovražnikove čete so imele posebno hude izgube zaradi ognja brzostrelnega orožja ali pa zaradi vtapljanja. Položaj pa je še vedno resen.

Na ostalem delu karelijskega bojišča pa še naprej trajajo hude borbe. Finci so končno odbili vse napade. Od Viborskega zaliva do Vuoksija je bil sovjetski napad posebno hud pri Arape in Kolaški kakor tudi v okolici prekopa, ki veže dva toga reke Vuoksi.

Senzacionalna vest včerajšnjega dne je pojav sovjetskih bataljonov na smučah, ki so se gibali na zaledenem Finskem zalivu. Sovjeti so zbrali znatne čete tudi na otoku Hogland. Ti smučarski oddelki so napadli južno od Frederikshama. Sovjetske čete so bile sprejete z bombami finskih letal. Na ostalih bojiščih so izgubili 500 mož pri napadu na Sebor in Kuhmo. Finci so prišli v protinapad in povzročili sovražniku hude izgube.

Montevideo, 6. marca. AA. Havas. Parlament je izglasoval kredit 100.000 pezov za Finsko. Senat je že predhodno odobril ta kredit. Komunistični poslanec Gomez je glasoval proti temu kreditu ter so se zaradi tega čuli ostri protesti proti komunizmu.

Izjava bolgarskega zunanjega ministra

Bolgarija bo ostala nevtralna

Sofija, 6. marca. AA. Bolgarska telegrafna agencija: Bolgarsko novinarsko združenje je priredilo snovi banket na čast zunanjega ministra Ivana Popova, ki je član Združenja in ki je bil svojčas šef tiskovnega urada.

V odgovoru na pozdrav predsednika novinarskega združenja Mečkarova je Popov pozval bolgarski tisk k sodelovanju, pri čemer bo moral sprejeti gotove žrtve enako kakor jih je sprejel bolgarski narod. Tisk naj podpira vlado, da bi bila Bolgarija obvarovana vojnega požara in da bi se ji zagotovil miren in ploden razvoj v materialnem in duhovnem pogledu. Naš življenjski interes

voz. Ali je vlada sploh kaj storila, da bi zavrla ta promet.

Churchill je odgovoril, da je angleška vlada stalno proučevala to vprašanje, toda doslej ni še ničesar ukrenila.

Nato je poslanec Mander hotel izvedeti od Churchilla, če je vlada kaj storila proti temu, da Nemčija potaplja nevtralne parnike. Churchill mu je odgovoril, da se hoče omejiti in izjaviti samo to, da vse, kar se zgodi v tej zadevi, angleška vlada stalno proučuje.

Pogovori v spodnji zbornici

Anglija še ne more preprečiti izvoza švedskega železa v Nemčijo

London, 6. marca. t. Reuter: Ob sredah popoldne se razvijajo v spodnji zbornici navadno širši razgovori med poslanci in člani vlade. Tako je bilo tudi danes in je delavski poslanec Shinwell vprašal prvega lorda admiralteta Churchilla, če misli Anglija preprečiti izvoz švedskega železa v Nemčijo.

Churchill je odgovoril, da Švedska resnično izvažajo železo v Nemčijo; toda vlada bi morala še marsikaj razmisliti, preden bi se mogla odločiti, da bi ustavila ta prevoz med Nemčijo in Švedsko.

Shinwell je nato še vprašal, kakšne so težave, ki ovirajo angleško vlado, da bi preprečila ta iz-

Težave angleške trgovine

London, 6. marca. Havas. V govoru, ki ga je imel na konferenci tiska o vlogi izvozne trgovine trgovinski minister Hudson, je izjavil, da bo prodaja v tujino služila za plačevanje vojnega materiala.

Ne more se zahtevati, da bi dobili posojila v tujini, kakor smo delali v letih 1914 do 1918. Plačati moramo pri vsaki dobavi v skladu z ameriškim načelom plačaj in odpladi. Morebiti boste vprašali, če gre to tu za štednjo kartelov. Ne! Industrijske skupine so prisiljene predložiti program, v katerem bodo določene potrebščine v surovinah in se izvršila razvrstitev in razdelitev teh surovin med člane. Tak ukrep nima zglede v zgodovini britanske industrije in trgovine. Mimogrede je treba omeniti, da bodo zaradi tega angleški potrošniki prisiljeni, da ne bodo kupovali določenega

blaga. Domača poštojna znatnega števila domačega blaga se bo zmanjšala na drakoničen način.

Omeniti moram pri tej priložnosti dve posebni točki našega načrta. Na prvem mestu mi ne poskušamo začeti z metodami totalitarnih držav. Nasprotno, zahtevamo bomo prostovoljno sodelovanje našega naroda. Upamo, da bomo tudi pri naših kupcih našli naleteli na prostovoljno sodelovanje. Dalje tudi ne mislimo, da bi izrabljali vojno, da bi sebi poskušali zagotoviti monopol na svetovnih tržiščih. Celo tedaj, če bi imeli ta svoj namen, ne bi imeli na razpolago potrebnih virov, da bi si to pridobili. Hočemo okrepiti naše gospodarstvo s tem, da bomo kupovali samo naše blago, in tako bomo pomagali, da bo pravica zmagala nad silo. Na koncu je Hudson izjavil, da je proti vsem subvencijam. Misli, da ne bo niti ena industrija zahtevala podpor.

Vojna na zahodu

Na kopnem

Nemško vojno poročilo

Berlin, 6. marca. AA. DNB: O priložnosti uspešne akcije izvidniških oddelkov jugozapadno od Merziga je bilo ujetih v torek 16. Angležev na francoskem ozemlju. Poročilo o tej akciji pravi, da so se nemški izvidniški oddelki, v katerih je bilo več pešev in pionirjev s strojnimi puškami, pod zaščito teme podali iz nemških rovov ter prišli uro pomeje na sovražno ozemlje, ki je na tem kraju precej strmo. Pol ure pozneje so bile prerezane prve bojeve žice. Že se je javljala zora, toda Angleži so se spali. Zbudile so jih nemške granate, ki so začele padati v njihove rove. Pod zaščito strojnih pušk so Nemci napredovali ter vdrl v sovražne rove. Minulo je nekaj trenutkov največje napetosti. Nemški vojaki so čakali, da preneha streljanje lastnega topništva in kakor so izvršili napad na rove in poskakali v sovražne položaje. Pionirji so ta čas odstranili zadnje bojeve žice. Angleški rov je bil zgrajen v obliki polkroga ter zelo dobro utrjen. Razvilo se je ostro streljanje s puškami, Nemci pa se so poslužili tudi ročnih granat. V angleškem rovu so se silovali vzdih. Neki Anglež je z leve roko pomolil iz rova bel robec. Toda to je bila zaseda. Ta Anglež je držal v desni roki revolver, ter takoj začel streljati na Nemce, ki so se približali. Nemci so odgovorili s strelji iz revolverjev in ročnih strojnic ter z granatami. Nato so Angleži prihajali drug za drugim posamezni iz rova. Dva Angleža sta vrgla še več ročnih granat v obliki jajc. Ostali so legli na tla ter še vedno streljali. Šele na ponoven poziv so dvignili roke. Nemški vojaki so takoj odpeljali Angleže in sicer 15 z narodnikom na čelu v ozadje. Odpeljali so tudi ranjene Angleže. Ko so se Nemci umakali, je začelo streljati tudi še sovražno top-

ništvo. Ujeti Angleži pripadajo lahkeemu pehotnemu polku Duke of Cornwall.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 5. marca. AA. Havas: Večerno poročilo francoskega poveljstva se glasi: Dan je minil na vsem bojišču mirno.

Pariz, 6. marca. AA. Havas: Glavni štab angleških čet na francoskem bojišču sporoča: Včeraj je sovražnik izvršil napad na neke položaje na angleškem odseku bojišča. Sovražniku se je posrečilo ujeti več naših vojakov. Angleške čete so nato ponovno zasedle ta položaj ter se je sovražnik umaknil, pri čemur je pustil na položaju nekega padlega nemškega vojaka. Na angleški strani sta padla dva vojaka, eden pa je bil ranjen.

Angleško vojno poročilo

London, 6. marca. AA. Reuter: Vojno ministertvo je izdalo sledeče sporočilo: Tik ob zori je bil 5. marca izveden nemški napad na neko britansko utrjeno gnezdo na črti Magnot. Ta napad je bil podprt s topniškim ognjem. Sovražniku se je posrečilo zavzeti to gnezdo, v katerem je bilo nekaj pešev. En vojak je padel na naši in pa na nemški strani. Pri umiku pa so Nemci izgubili še nekaj vojakov. Izginilo je več britanskih vojakov.

Po podatkih, ki so naknadno prišli, so Nemci ektrbno pripravljali napad na predno britansko postojanko v liniji Magnot. V noči so privlekli v nemške rove metalce granat, ki so začeli zjutraj nenadno delovati. Istečeno je začelo streljati tudi nemško topništvo. Kljub topniškemu ognju a francoske in britanske strani pa se je sovražnik poredilo približati se prednji britanski postojanki in ujeti več britanskih vojakov.

Zakaj vojska?

Mnogi se sprašujejo — piše mons. Chollet, nadškof v Cambraju — čemu je Bog dopustil to vojsko. Bog je ustvaril ljudi, ki se med seboj pobijajo. Tudi jeklo, iz katerega so topovi, je njegovo in vse tehnične iznajdbe, ki jih je človeštvo postavilo v službo vojskovanja, so izumi pameti, ki jo je dal človeku Bog. Bog je razodel človeštvo nauk o medsebojnem bratstvu, o ljubezni do bližnjega in o pravici, na kateri mora biti zgrajeno občestvo. Vojna blaznost, ki je zajela ljudi, je hotena žalitev reda, katerega Bog ni hotel. Kako je potem mogoče, da je Bog tako blazenje dopustil?

Na to je treba odgovoriti, da ima Stvarnik pač zelo globoke razloge po svoji neskončno modri previdnosti. Greh je Bogu zoprni in vendar ga dopušča. To je zaradi tega, ker je Bog ustvaril človeka svobodnega in njegove svobode nikoli v nobenem primeru ne uniči. Iz tega sledi to, kar bi mogli imenovati božjo velikodušnost in širokosrčnost. Bog je vse storil, da bi človekovi svobodi pokazal pravo smer, da bi razsvetljeval njegov razum in da bi mu dal postave ter izkazoval neizrečno velike milosti in mu pokazal sijajne zglede dobrote, modre preudarnosti in svetosti — vse zato, da bi človek čisto svobodno stremel k dobremu in ga dosegel. Če pa človek temu ne sledi, ga Bog na noben način neče prisiliti in njegovo neizmerno potrpljenje nasproti zlobi in neumnosti človeka je oblika, v kateri Bog daje izraza svojemu spoštovanju človekove svobode.

Preizkušnje sedanje vojske so seme, ki ga je Bog položil v razvoj človeštva, čigar končni sadovi bodo mogoče dozoreli šele v prihodnjem stoletju. Gotovo se pripravljajo čisto nov način narodnega in socialnega soživljenja človeških plemen. Božja dela dozorevajo šele v stoletjih in njegovih načrtov prav tako ne moremo uganiti, kakor ob prvih udarcih mojstrovega diela v mramor ne moremo uganiti, kakšno umetnino bo kamen na koncu predstavljal.

Požar na newyorškem letališču

New York, 6. marca. AA. Havas. V hangarju letališča Laguardia je nastal požar. Gasilec se je posrečilo po velikih naporih požar omejiti. Letališče Laguardia je bilo nedavno odprto ter ga je zgradilo mesto New York. Veljalo je okoli 4 milijone dolarjev. Letališče se nahaja v Northbichu. Na letališču za časa požara ni bilo nobenega letala in tudi ni bilo rezerv bencina. Ravnatelj letališča, major Haslit smatra, da znaša škoda 1 milij. dol.

Skrb za posetev v Franciji

Pariz, v začetku marca.

Povedal bi vam veliko vsakdanjost, ako bi vam pravil o tem, da ne odločuje v velikih vojskah le orožje na bojišču, ampak tudi dobra organizacija, ki oskrbuje tako bojevnike, kakor tudi zaledje z vsem potrebnim življenjem. Orožje na bojišču, industrija, pomorska pota in poljedelstvo: vse to so neobhodno potrebni činitelji za uspešno vojskovanje in končno zmago. Pomlad, ki trka na duri, nam pravi, da je treba nemudoma vse storiti, kar je potrebno, da bo jeseni kaj žetve.

Nikomur ni neznano, da je v poljedelskem pogledu Francija izredno blagoslovljena zemlja. Vendar pa bi njeno poljedelsko bogastvo bilo izgubljeno, ko bi se v pravem času ne skrbelo za setev. Kajti v prvi vrsti gre tukaj za žito, ki je glavni poljedelski proizvod Francije. Jesenska posev v septembru in oktobru zaradi nastale vojne ni mogla biti v redu opravljena. Mobilizacija je pobrala kmečkemu ljudstvu skoraj vse moške delovne sile. Nato so pričeli sestavljati češko in poljsko pomožno armado, ki sta zopet francoski zemlji pobrali mnogo pomožnih delavcev. Vojska je pobrala silno veliko konj in motornih vozil, tako da je jesensko delo na polju v glavnem zastalo.

Vse zamujeno je treba sedaj spomladati nadomestiti. Skoraj celotno posevje je treba čimprej

Sodelovanje angleške in francoske industrije

London, 6. marca. Havas. Včeraj so se začeli francosko-angleški trgovinski razgovori, ki se vodijo pod okriljem zveze angleške industrije. Za predsednika konference je bil izvoljen lord Dudley Gordon, ki je zaželel francoskim gostom dobrodoščilo. Iz Francije so prispeli predstavniki kemične, kovinske, bombarne in volnene industrije. Lord Gordon je v svojem pozdravnem govoru dejal:

Naš namen je določiti trenutke, ko bo industrija obeh držav začela sodelovati v vsem obsegu. To sodelovanje je potrebno, da se pospeši zmaga in da bi se mir čim bolj organiziral. Vodka francoske delegacije se je zahvalil za dobrodoščilo. Konferenca bo delala najmanj dva dni.

Dva radijska napovedovalca obsojena na smrt

Nemška meja, 6. marca. t. Havas: Nemško vojaško sodišče je obsodilo na smrt dva francoska napovedovalca radijske postaje v Stuttgartu. To sta Paul Ferdonnet in Charles Obrecht. Oba sta pri tre radijski postaji oddajala vesti v francosčini. Na razpravo pred vojaškim sodiščem nista prišla in sta bila obsojena na smrt — in contumaciam.

Neznana letala nad Gibraltarjem

Gibraltar, 6. marca. t. Reuter: Danes je bil v Gibraltarju dan peti znak po izbruhu vojne, da se bliža letalska nevarnost. Zjutraj se je pojavilo na obzorju pet neznanih letal, ki so se bližala, Gibraltarju iz severozhoda, nato pa so krenila proti jugu.

Iz Londona bodo odpeljali še 500.000 otrok

London, 6. marca. t. Havas: Danes je bilo objavljeno, da bodo v teh dneh iz Londona odpeljali še 500.000 otrok, in sicer tako, kakor je bil izvršen prvi prevoz v septembru. Odredba pravi,

da je treba mladino zaščititi najprej pred napadi iz zraka. Otroci izpod pet let starosti ne bodo prepeljeni iz Londona.

»Bele knjige« o pogajanjih s Sovjeti ne bo

London, 6. marca. t. Reuter: Danes popoldne so poslanci Chamberlaina med drugim tudi vpraševali o tem, ali bo Anglija objavila »bele knjige« o lanskoletnih pogajanjih s Sovjetsko Rusijo. Chamberlain je odgovoril, da je bilo na zadnjem sestanku med angleškimi in francoskimi člani vlade sklenjeno, da zaenkrat še ne bo objavljena vsebina tedanjih pogajanj.

Največji parnik na svetu je danes zaplul v morje

London, 6. marca. t. Reuter: Največja ladja na svetu je sedaj angleška nova veleladja »Queen Elisabeth« (85.000 ton). Veleladja je bila dograjena dne 26. februarja t. l. v Clydebanku pri Glasgowu. Danes pa so na ladji končali vsa postranska dela.

Danes so ladjo spustili v reko Clyde in največja zanimivost je bila pač ta, da je bilo tedaj, ko so spuščali iz istih ladjedelnic veleladjo »Queen Mary« navzočih ogromno ljudi, je bilo pa danes komaj sto opazovalcev, ki so gledali, kako bo spuščena v morje največja ladja na svetu.

S posebnimi vlačilci so nato to veleladje odpeljali v neko pristanišče, ki je od ladjedelnice oddaljeno 15 milj. Ta plovba po reki na morje do tega pristanišča je trajala 4 ure. Veleladja se je pomikala po vodi kot velik otok. Imena pristanišča, kjer je sedaj vsidrana ta ladja, ne marajo objaviti.

Velik požar v Italiji

Milano, 6. marca. AA. Havas. V gozdovih ob južnozpadnih obronkih Alp je nastal velik požar na prostoru, dolgem čez 10 km. Veter prenaša iskre ter se požar na ta način širi. Vsi gasilci iz Varesa in Milana ter milanska garnizija gasijo požar, toda njihovi naporji so ostali brezuspešni. — Omejujejo se sedaj na to, da bi obvarovali bližnje naselbine. Ogenj se stalno širi. Škoda je velika.

Nepričakovan konec pravde Kmetijske družbe proti Štrcinu

Kmetijska družba je odstopila od tožbe

Ljubljana, 6. marca.

Ze spreminitev Kmetijske družbe v zadrugo je svojčas dvignila mnogo prahu in mnogo kritik. Kritiki, ki se je sicer nanašala le na poslovanje Kmetijske družbe kot zadruge, pa je izrekel bivši član banskega sveta in kasneje bivši narodni poslanec, posestnik Janez Štrcin iz Kaplje vasi pri Komendi na zasedanju banovinskega sveta 16. februarja 1937. Casopisje je povzelo to kritiko in jo objavilo, zaradi česar je Kmetijska družba zstopala po odvetniku dr. Srečku Goljarju, naperila tožbo proti g. Štrcinu Janezu zaradi клевет. Tožba je bila vložena spomladi leta 1937 in toženi g. Štrcin je po svojem branilcu, odvetniku dr. Josipu Voršiču, vložil pismeno obrambo. Zaradi nekaterih trditvev v tej obrambi pa sta se čutila užaljena tudi člana glavnega odbora Kmetijske družbe, bivši poslanec JNS Mravlje Milan in g. Sancin Ivo, ki sta vložila zasebno tožbo zoper g. Štrcina. Potem, ko so bile vložene tudi zasebne tožbe obeh tožiteljev, je bilo več razprav, ki so se vlekle vse do letošnjega leta. Zadnja razprava je bila 13. februarja 1940, ko je bilo predloženo sodišču revizijsko poročilo banske uprave v Ljubljani o poslovanju Kmetijske družbe. Potem ko je bilo revizijsko poročilo predloženo, je zastopnik zasebnih tožilcev prošil za preložitve, da pregleda revizijsko poročilo. Sodišče je zaradi tega razpisalo ponovno razpravo na 5. marec. Na razpravo, ki je bila razpisana ob 9 dopoldne v sobi št. 28 na okrajnem sodišču v Ljubljani, pa na veliko začudenje tožence g. Štrcina ni bilo tožiteljev, niti njihovega zastopnika, zaradi česar se smatra, da je Kmetijska družba z zasebnimi tožitelji vred odstopila od tožbe, kljub temu, da se je svojčas čutila oklevetana.

Zakaj je bil tožen Štrcin?

G. Janez Štrcin je bil tožen zaradi tega, ker je trdil o Kmetijski družbi na zasedanju sledeče:

1. Da je Kmetijska družba kot zadruga izkazala potvorbene računske zaključke in izkazovala dobičke, ki so bili fiktivni izguba;
2. da se je rezervni sklad od leta 1934 do leta 1935 zmanjšal od 4.272.000 na 3.000.000 din in da je tudi pri rezervnem skladu znašala izguba okrog 1.400.000 din;
3. da je izgubil svoj čas upoštevani list družbe »Kmetovalec« ves ugled. Tako je svoj čas bil tiskan v več kot 10.000 izvodih, leta 1936 le še v 4500 izvodih, leta 1937 pa samo še v okrog 2000 izvodih;
4. da se režija Kmetijske družbe kljub zmanjšanemu prometu ni zmanjšala in da je uradništvo

sijajno plačano in da družba plačuje potovanja v inozemstvo;

5. da se je akcija z jabolki izjalovila in da je mnogo jabolk segnilo in

6. da je Kmetijska družba tudi pri kupčiji z zelišči napravila 250.000 izgube.

Na tožbo je g. Štrcin po svojem zastopniku dr. J. Voršiču predložil sodišču obrambni spis, v katerem je med drugim zatrjeval: Kmetijska družba je bila najstarejša slovenska kmetijsko-gospodarska institucija in da si je nabrala lepo imovino, ki je znašala l. 1932 okrog 7 milijonov dinarjev. Člani Kmetijske družbe so bili kmetje posestniki. Tudi toženec je bil član Kmetijske družbe vse do 10. junija 1937, ko je prejel od Kmetijske družbe obvestilo, da je izključen zaradi govora, ki je sedaj predmet osebne tožbe. Toženec je bil tudi dolga leta član načelstva Kmetijske družbe. Ko je banska uprava napravila revizijo, so se glede na to revizijo raznašale najrazličnejše vesti in je toženec kot kmet in kot član Kmetijske družbe in kot dolgoletni član načelstva Kmetijske družbe povedal resnico o Kmetijski družbi v želji, da zaščiti kmetijske interese.

V nadaljnjem odgovorju obrambni spis točko za točko na že navedene trditve, zaradi katerih je Kmetijska družba vložila tožbo in poudarila, da so bili vsi podatki, ki jih je iznesel toženec, nabrani iz uradnega revizijskega poročila kraljevske banske uprave. Tako najprej za posamezna leta 1933, 1934 in 1935 ugotavlja, kako so bili knjižni dobički in izgube, zaradi česar bi ne bila v poslovnih zaključkih ustvarjena netočna slika o gospodarskem stanju Kmetijske družbe. Navaja tudi izjavo revizorja Zveze slovenskih zadrug g. Rožeta, iz katere se da razbrati, da je za leto 1935 Kmetijska družba sestavila dve bilanci, od katerih je bila ena javna, druga pa interna. Glede rezervnega sklada dokazuje obrambni spis prav glede na revizijo, ki je ugotovila, kako se je zmanjševal rezervni sklad stvarno v treh letih za okrog 1.384.000 din. Prav tako navaja obrambni spis glede lista »Kmetovalec«, da je urednik potem, ko sta vstopila v bivšo Živkovičovo vladno Pucelj in Kramer, dobil od vodstva družbe nalog, naj piše v »Kmetovalcu« v prilog režimu. S tem je začel »Kmetovalec« prehajati iz čisto strokovnega na politično polje, kar je imelo za posledico padanje števila naročnikov. Glede plač navaja obrambni spis, da se je zaradi krize družbi promet zmanjšal, režija pa je ostala ista in da so šli nekateri zastopniki družbe v zamejstvo samo zato, da so proučevali tamkajšnje tržne razmere, kar pa je stalo družbo precej tisočakov. Obrambni spis se nadalje še podrobneje peča s ponesrečeno akcijo

z jabolki in z nakupom zelišč in navaja še druge netočnosti, ki jih je revizija ugotovila pri poslovanju Kmetijske družbe. Tako posebej navaja, da je družba vodila v l. 1934 v svojem knjigovodstvu figniran račun »Adam M.«, Ljubljana. Na tem računu je bilo vknjiženih 90.982,78 din in za ravno tako velik znesek je bil ta račun obremenjen. Na ta račun pa so bili vknjiženi zneski, ki bi se morali vpisati pod druge postavke. Nadalje ugotavlja obrambni spis, da je tovarna za galico »Zorka« v Subotici dala Kmetijski družbi posebno provizijo za razpečevanje modre galice in da te provizije ni najti med dohodki Kmetijske družbe.

Vsekakor bi vsa slovensko javnost ta proces zelo zanimal, če bi ga zasebni tožitelji nadaljevali. Toda sedaj je pravde konec, četudi se je Kmetijska družba smatrala oklevetano in si v svoji tožbi celo pridržala pravico, da bo zasebno odškodnino še posebej uveljavljala.

Mednarodni urad za vojne ujetnike v Zenevi

Na dan 5000 pisem — 60 milijonov ujetniških pisem

Odkar je leta 1864 podpisalo 16 držav ženevsko konvencijo, ki so jo izdelali na pobudo ženevskega župana Henryja Dunanta, se je v svetovni zgodovini zgodilo mnogo stvari, ki so stokrat upravičile drzno zamisel človekoljubov. Zdaj je že 62 držav priključenih k zvezi Rdečega križa, a orientalske države imajo v svojem praporu namesto križa — mohamedanski polmesec na rdečem belem grbu. Nad 62 narodnimi oddelki vlada mednarodni center, čigar sedež je v Zenevi in ki mu je predsednik veliki švicarski jurist Maks Huber in ki ga vse vlade spoštujejo kot neko »višjo oblast«. Res je, da so se določbe Rdečega križa le malokdaj prekršile.

V nemško-francoski vojni iz leta 1870 je začel Rdeči križ privarati delovati v večjem obsegu. V Baselu je nastala pisarna za poročanje in pomoč, ki je prevzela iskanje pogrešanih v sovražniški državi in poročanje svojem. Ta pisarna je bila prva klica kasnejše tako slavne urada »Agence des Prisonniers de Guerre« — Mednarodnega urada vojnih ujetnikov v Zenevi.

Od leta 1914 je ta centrala za vojne ujetnike postala skoraj stalna ustanova. V svetovni vojni je postala neizmerno pomembna. Osebe 1000 ljudi, večidel neplačanih, je bilo zaposlenih s kartoteko, ki je vsebovala konec vojne približno 11 milijonov imen. Vsega skupaj je ta ženevska centrala odposlala 30 milijonov pisem in poročil. Urad, ki je bil splošno omejen le na zveze med vojnimi ujetniki in svojci, je kmalu razširil svoje delovanje in je ustanovil posebne oddelke za civilne ujetnike in prebivalce zasedenega ozemlja. Pridružili so se tako zveni »neutrlni delegati«, ki so delovali v bojujočih se državah in so bili uradno priznani po vladah držav, v katere so morali oditi, da so ondi nadzirali ujetniška taborišča in lazarete in so organizirali izmenjavanje hudo ranjenih. Njih število je naraslo na več stotin in njih delovanje so povsod upoštevali in se ni nihče pritoževal zaradi njih. Pač izredno za naše čase...

Po svetovni vojni ni imela centrala za vojne ujetnike še nobenega počitka. Saj so bile nato vojne homatijske v orientu, nato ruska državljanska vojna, sovražnosti na Daljnem vzhodu, spor »kakor« v Južni Ameriki, abesinska vojna... A to so bile v oči ženevske centrale same »malenkosti«, dogodki, ki so le neznatno zaposlili ta urad. S špansko državljansko vojno je bilo že drugače, odpravljali so 6 milijonov pisem iz enega taborišča v drugega. In nato je prišel september 1939...

V začetku te vojne je bil ženevski urad do pitčice pripravljen, kaj je mogel začeti delovati, medtem ko se je bilo treba leta 1914 več mesecev pripravljati. Ta urad je nastanjen v velikem, skromnem in preprostem poslopju, ki je okrašeno le s stebriščem na pročelju. Od začetka te vojne se vrši vse v najlepšem redu. Poljski vojni pohod je povzročil, da je urad sprejel vsak dan 5000 pisem in doslej je ondi zapisanih 150.000 imen poljskih vojakov, ki so v Nemčiji ujeti ali internirani v sosednjih državah Poljske.

Organizacija je preprosta, pa praktična. Vsaka vojskujoca se država, tudi Rusija in Finska, ima tu posebno pisarno, ki vsebuje dve postaji: eno za vojne, drugo za civilne ujetnike. Sleherno pi-

General Glišič odhaja iz Slovenije

Včeraj je odpotoval iz Ljubljane na svoje novo službeno mesto general Gjorgje Glišič. Malokdaj si je znal pridobiti med Slovence: toliko simpatij in prijateljev kakor g. general. Že v prvratnih dneh leta 1919 je kot major služil v Sloveniji na raznih važnih položajih. Kasneje je prišel kot poveljnik 45. pešpolka v Maribor, kjer je zlasti znal ustvariti ozko poveza-

nost med vojsko in civilnim prebivalstvom. Od leta 1936 dalje je bil naš vojni ataše za Anglijo, Belgijo, Francijo in Španijo s stalnim sedežem v Parizu. S tega odličnega položaja se je pred dobrim letom dni ponovno vrnil med Slovence na važno in odgovorno mesto. Ko sedaj odhaja na še važnejši odgovorni položaj, ga spremljajo naše simpatije in želje, da se kaj kmalu zopet vrne med Slovence, ki so mu tako zelo pri ercu.

smo, ki dospe ali odide je zabeleženo na kartoteki karti ujetnika ali interniranca. Kartoteko je treba stalno obnavljati, ki čemer pripomorejo pisma svojcev, ki svoje »vojake« označijo kot »pogrešance« in ki prosijo za pojasnila. Število pisem je takoj ob koncu poljske vojne naraslo na 5000 dnevno. Ženevski urad se pri pregledovanju pisem in v svojih poročilih odlikuje s pravilnim prevažanjem in s taktom pri cenzuri.

Mednarodni odbor Rdečega križa, ki nadzoruje delovanje urada, je s slovensko častno besedo vsem vojnojemcem v vladam obljubil, da ne bo pustil v svet nobenih vestí in pisem, ki bi bile vojaško sumljive ali pi bi vsebovale kakšne sumljive podatke. Vsi »cenzorji« morajo biti strogo nevrtni v svojem uradovanju. Tako je treba pisma časih obrezati, časih je treba poslati dalje le golo vsebino, ki govori le o zdravju in o družinskih zadevah. Toda, koliko tolažbe in veselja nudi tudi takšno, bodi še tako kratko sporočilo na tisoče družinam in na stotine ujetnikom!

Vsakdo, hodi civilist ali ujetnik, ima pravico, da se kar naravnost obrne na urad za vojne ujetnike in prejme od njega točen odgovor. To je važna točka, ki zagotavlja neodvisnost te oblasti. Tako je Rdečemu križu in njegovemu ženevskemu uradu mogoče, da zmeraj drži kvilku človekovečnosti in ljubezni do bližnjega in vzbuja zaupanje, da človeška dobrota in pripravljenost za pomoč še nista izumrla.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdrave človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna **ono z rdečimi srci!**

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Število prebivalcev v Češki in Slovaški

»Lidove Noviny« prinašajo praško vest »Völkischer Beobachterja«, po kateri določa češki urad število prebivalcev na 10 milij. 300.00 duš, torej pol milijona več kakor pri poslednjem štetju. Ta presežek je nastal zaradi beguncev iz obeh vojn. Te številke so najboljše dokaz, da so se gospodarske razmere popravile in da se vrača vera v stalnost sedanjih razmer.

»Lidove Noviny« prinašajo bratislavsko vest praškega lista »Der neue Tag«, da je imela na koncu leta 1938 slovaška republika 37.399 kvadr. kilometrov in 2.665.000 prebivalcev. S povratkom ozemlja, ki ga je Slovaški vzela Poljska leta 1920, 1924 in 1938, se je povečala Slovaška za 122 kvadratnih kilometrov in na 35.000 duš. Slovaška obsega torej danes 38.116 kvadr. kilometrov in ima 2.691.000 prebivalcev.

gleda, si je mislil Stachowiak »saj pomagala mi tako ni nič. Ko bi čakal nanjo, bi bil še ob nogo.« V roki je stiskal steklenico Burove vode, ki mu jo je dala na odhodu živinozdravnika žena. Sklonil se je, da se bo rešil za vsako ceno. Po napadu se je vrnil v avtomobil sam zase, ne v družbi drugih. Takoj je sezul še drugi čevljev in skril nogo za prtljago ter jo začel masirati. »Naj si mislijo, kar hočejo,« si je na tihih misli. Samo majorico je zadevala malo zanimala, drugega nič.

»Oteka,« je vprašala sočutno, kakor da bi med njima ne bilo nobenih nerazporazumljenj. In Stachowiak ji je odgovoril v prav takem nežnem tonu. Takoj je vzela majorica destilirano vodo, ki je bila za vse velike vrednosti, in povedala, koliko jo praškov lahko vzame na steklenico.

Wanda je gledala nejevoljno, kako Stachowiak sezuva čevlje, kako se muči z boso nogo in kako trga cunj in obvezo.

»Nekaj estetične bi že lahko poznal!« je zamrmrala. »Oliko je treba držati v vsakem primeru, če je še hujše.«

Stachowiak si je ob tem maščevalno mislil, da se Wanda še nikoli ni umila, odkar so odpotovali iz Lukova. No, lepe morajo biti njene roke in govori o men' o oliko zaradi čiste noge! Ni ji mogel odpustiti, da se ona nič ne pobrižala za njegovo nogo. »Vraga,« je še dremajoč pomislil. »Ko bi se še dalje obiral, bi sploh nikoli ne prišel v Zalesčike, kamor gremo sedaj.«

Počasi se je stemnilo. V Zalesčike je bilo še nekoliko desetlet kilometrov. Polkovnik je bil prepričan, da je že na varnem ter je zato sklenil, da se ustavi za vso noč. Približevali so se večji naselbini. Neki vojaki na poti so jih obvestili, da so tu v bližini stari gradiči plemičev, katerih so deloma zasedli vojaki, deloma pa so zapušteni. V nekaj sobah je nastanjena komanda. Tja so tudi zavozili.

Boguslav Kuczynski:

33

Beg iz Varšave

»Samo, da bi dobil malo bencina,« je govoril eden izmed njih in se prival kakor drugi ter s tem še večali zmedo. Iz pisarne so nosili akte v avto.

»Hm!« je menil Stachowiak in se obrnil. Neznanka, ki je stopal ob njem, je vprašal: »Kam se selijo?«

Ta je bil pa prav tako razburjen kakor Stachowiak, je rekel: »Pravijo, da v Duben. Verjetno pa je, da prav na mejo, če ne čez.«

Ne, tu ni bilo ničesar mogoče ukreniti. Stachowiak je vprašal za pot na kolodvor. Na ulici je srečal polkovnikov avto.

»Pojdem z vami,« je rekel in se potisnil v kot avtomobila. Tam je našel vojaške plašče častnikov. Pokril se je z njimi. Čutil je mraz po udih in vročico. Preden je zaspal, je šel z roko čez čelo. »Zdi se mi, da imam vročino.«

Izgubili so še veliko časa, preden so prišli do omenjenega skladišča. Že je bil mrak, ko so našli svoje ženske. Niso vedeli, ali naj potujejo dalje, ali naj prenoče tukaj. Stachowiak, dasi mu je bilo vse odveč, je bil do vsega ravnodušen, je pripomnil: »Tu v okolici imam znanec, lahko se popeljem k njim.«

Šli so iskati te znanke. Bilo je to nekoliko hektarjev veliko naselje. Našli pa so samo oskrbnika, ki jih je povrhu še nejevoljno sprejel. Zjutraj so se pred svitom nadaljevali pot. Zopet je bila cesta polna potnikov. Toda sedaj je njihov motor dobro deloval. Na nekem odmoru so strelci namazali avto z ilovico. Potem so se zadržali, nevede zakaj, v nekem majhnem mestecu. V gneči so se ustavili nekje med vojaki, pešci in avtomobili, ki so se vsi skupaj gnetli. Tam so bili tudi vojaški oddelki, ki so bivakirali ob cesti. Prav blizu tudi

razbita hiša. Potem so se ustavili nekje, kjer ni bilo več vozov in pešcev, samo avtomobile so srečavali. Stachowiak je stopil iz avta. Pobral je neke papirje, ki so ležali pod zidom. Bili so to zapiski študenta filozofije, ki se je podpisal Demčuk. Vsi zvezki so bili popisani s tem imenom.

»Demčuk stanuje tu?« je vprašal, želeč izvedeti, kdo je ta Demčuk, ki je pisal ta dnevnik.

»Da, tu je stanoval,« je odgovoril vprašani deček. »Pa ga je ubilo. Bomba je udarila v klet in je vse ubila. Ni se končal svojih studij in ni bil nič.«

Stachowiak je položil notes nazaj pod zid. Brez misli je ogledoval hiše. V nogi je začutil zopet trganje. Bal se je bolezní. Če bi mogel dobiti v bližini kakega zdravnika ali vsaj lekarno? je mislil. Noga je zatekala vedno bolj. V tem času bi lahko nastopilo že zastrupljenje. Zopet me je prišlo na misel, da nobeni ženski v avtu ni prišlo na pamet, da bi skušala vsaj malo pomagati. Ni pa se čudil. Samo to si je očitil, če zanemarja nogo, si sam pomaga h pokveki. Šel je po ulici in pokazal so mu pot.

»Kje je lekarna?« je vpraševal in šel dalje, dokler ni prišel na policijsko stražnico. V praznih sobah je našel mestnega stražnika. Bil je to starejši človek, ki bi mu gotovo že pripadala pokojnina.

»Apoteko imate?« je vprašal Stachowiak. Glas mu je bil že zamolkot. Toda policaj ga je pogledal zelo nedobrohotno.

»Mi se selimo sedaj, nikar nas ne motite,« je rekel Stachowiaku. »Kaj bi hoteli?«

»Sam poičem,« si je rekel Stachowiak, ko je videl skrinjico z rdečim križem na zidu. Vzel je obvezo in obliže. Drugega ni bilo tam. Z zavojčkom v žepu se je vrnil. »Kazalo bi umiti si nogo in očistiti,« je pomislil.

Neki ljudje so stali v vrži pri hišnih vratih. Od tam ga je vprašala neka ženska, če ni

morda ranjen. Kajti čakal je in si ogledoval nogo.

»Ne,« je rekel in ga je bilo sram. »Samo tako mi zateka od napora.«

»Vstopite,« mu je velela. »Bo moj mož pogledal.«

Stopil je v stanovanje, ki je bilo natrpano ljudi. V večji sobi so obedovali. Stachowiak se je vsedel pri vratih.

»Moj mož se malo na to razume,« je pripomnila ženska, ko je razvezovala Stachowiaku čevlje. »Ne mnogo, toda vendar nekaj. Je namreč živinozdravnik.«

Preden je Stachowiak ovil nogo, je živinozdravnik že končal s kosilom. Ogledal si je nabreklo nogo.

»Morate na vsak način v bolnico,« je rekel. »Toda tu je nič.«

»Imam avto.«

»Dobro. Po poti gotovo naletite na bolnico. Stanje se mi zdi nevarno.«

Obvezila ni bilo. Ženska se je zato žrtvovala in stopila k avtu, kjer je imel Stachowiak v plinski maski tudi nekaj bombaževine. V glavi se mu je vrtelo, da ni mogel niti vstati na nogo.

»Nikar ne vstajajte!« je rekel živinozdravnik. »Primitte se me za roke.« Čakal je na ženo, da je prišla in prinesla obvezo. Priletela je vsa zadisana in že v vže klicala: »Gospod, avto bo takoj odpeljal, hitite!«

Stachowiak ni imel niti časa, da bi si ubul čevlje. Stekel je na ulico.

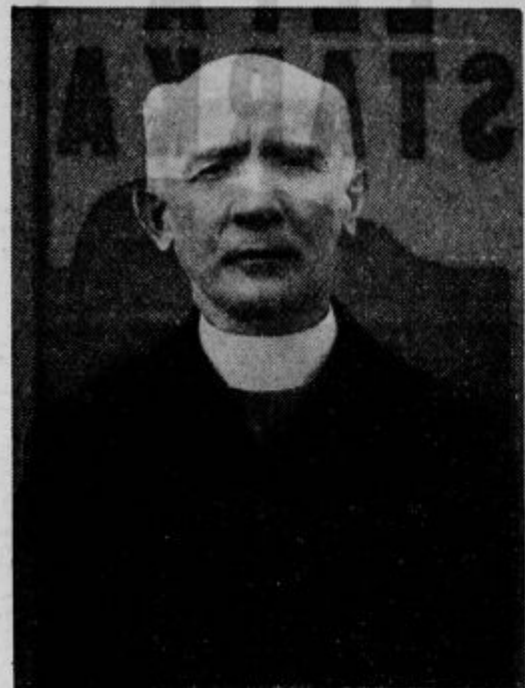
»Moram. Moram,« je še zaklical živinozdravniku, ki ga je skušal zadržati.

Mestne sirine so dale signal k alarmu. Stachowiak je držal obvezo in hitel, kar se je dalo. Človeku ne dajo miru niti da bi se pošte-no obvezal.

Bil je žalosten. Z enim čevljem v rokah je prišel do avtobusa. Iz njega so zbežali vsi na vrt. Šel je za njimi. Videl je Wandin pogled, ki se je pohujševala nad to maskerado. »Naj

Pogreb župnika Al. Kokelja

Vurberg pri Ptuj, 5. marca.
Ob velikem številu duhovnikov in množice ljudstva smo danes pokopali našega dobrega go-

spoda župnika in duhovnika svetnika Alojzija Kokelja. Rajni gospod se je rodil 4. junija 1868 v Javorju pri Ljubljani, v matični knjigi je bil pošteven leta 1893 v Mariboru. Kaplanoval je na več mestih in je prišel za župnika k nam na Vurberg leta 1904. Služboval je tedaj pri nas dolgih 36 let. Rajni je bil goreč in zgleden duhovnik, ki si je znal s svojo mirnostjo in vztrajnim delom pridobiti srca vernikov. Na Vurbergu in ja bil vsem gospodarjem in župniji zgled naprednega vinogradnika in kmetovalca. Daleč na okrog je bil znan po svoji izredni gostoljubnosti. Ko se je naselila na Vurbergu po svetovni vojni bolnišnica ruskega Rdečega križa, se je iz ljubezni do Rusov naučil rusčine in bil do smrti v najožjih stikih z vodstvom bolnišnice in z ruskimi begunci. Zelo pridno je dopisoval v kršćanske liste, med njimi tudi v »Slovenca«. Za plodonosno delo v cerkvi ga je škof imenoval za duhovnega svet-

nika, kralj pa ga je odlikoval s redom sv. Save in tudi od ruskega Rdečega križa je prejel odlikovanje. Gospod župnik Alojzij Kokelj bo ostal v hvaležnem ter trajnem spominu pri vseh, ki so poznali njegovo blago dušo in delavnost.

Pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil rajni gospod župnik. Na zadnji poti ga je spremlilo 20 duhovnikov in nad 1000 drugih ljudi. V župni cerkvi je pokojnemu župniku v spomin spregovoril stolni

kanonik dr. Zagar, sv. mašo pa je ob asistenci opravil tujski prošt Graif. Ob odhodu grobu so spregovorili prošt Graif v imenu duhovščine, župan občine Grajena Petek, šef sanatorija dr. Okolokulak, za Fantovski odesk in Marijino družbo je govoril Gašparič, domači šolski upravitelj v imenu učiteljskega zbora. Zastopnik protituberkulozne lige in mlad šolar v imenu šolske mladine. Naj bo Bog rajnemu g. župniku bogat plačnik R. i. p.

Celjske novice

c »Matic na celjskem odru. Po dolgem času bomo imeli letos v Celju zopet priliko videti na odru znano Meškovo dramo »Matic. Igro bodo uprizorili v petek, 15. marca v mestnem gledališču dijakih drž. realne gimnazije v Celju.

c Pevsko društvo Celjski Zvon v Celju priredi v soboto, 9. marca ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču koncert »Vodopivčevih pesmi.

c Redna skupščina trgovcev za mesto Celje bo v četrtek, 14. marca ob 6 zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Letos bodo po treh letih tudi volitve novega odbora.

c O. d. Novčanovi vili iz Celja. Generalni konzul v p. in slovenski pisatelj g. dr. Novčan iz Škofje vasi pri Celju je prodal sinu celjskega industrialca, g. inž. Maksu Westnu, svojo vilo »George« v Askerčevi ulici za 580.000 din. Zaradi vile je nastala med g. konzulom v p. in znanimi celjskimi pravniki prava afera, zaradi katere bi morala biti že 1. marca na okrajnem sodišču razprava. Razprava pa je ponovno preložena na 15. marec. Še pred razpravo pa je spregovorila prometna komisija v prvi in drugi instanci, ki prodaje vile ni dovolila.

c Celjska strelska družina priredi v nedeljo, 10. marca v hotelu »Union« v Celju od 9-7 zvečer nagradno sobno streljanje za člane in goste. Za dame in mladino so določene posebne nagrade.

c Ljubljanska radiopostaja bo vključila v svoj program prenos sobotnega koncerta pevskega društva Celjski Zvon iz celjskega mestnega gledališča.

c Važno za sadjarje in vrtnarje. V nedeljo, ob 2 popoldne, bo v Medlogu pri Celju poskusno

škrplojenje vseh vrst sadnega drevja. To poizkusno škrplojenje vodi kmetijski referent mestnega poglavarstva g. Cimerman. Vse posestnike, sadjarje in lastnike vrtov vabimo, da se polnoštevno udeležijo tega poizkusnega škrplojenja.

c Pod okriljem Rdečega križa v Celju bo predvajan od danes do sobote v kinu »Dome« ob 4 popoldne in v nedeljo ob 10, 2 in 4 popoldne kulturni vefilim »Črna ekstaza«. Vabimo vse!

c Ponovna razprava o dogodku v Zagaju pri Smarju. Pred mesecem smo poročali o zanimivi razpravi proti 26-letnemu Antonu Zajku iz Zagaja pri Smarju, ki se je zagovarjal pred sodiščem zaradi usodnega prepira in pretepa, ko je 11. novembra udaril s kolom Vinka Dolška, da je dobil težke poškodbe po glavi, ki so tako vplivale na možgansko opno, da je revež v duševni zmedenosti skočil skozi okno iz podstrešja glavnega bolniškega poslopja v Celju in si pri padcu zlomil levo nogo, dobil hude notranje poškodbe in umrl. Zadnja razprava pa je vso zadevo pojasnila. Pri zaslišanju Zajka in Jožeta Ogrizka je prišlo do novih momentov, ki so kazali, da sta pri usodnem pretepu bila sokriva brata Jožef in Jernej Ogrizek. Državni tožilec je predlagal novo postopanje in preiskovalni zapor proti bratoma Ogrizek. Enega so takoj pridržali na sodišču, Jožef pa se je sam prijavil sodišču, ko je čital v časopisih, da ga bodo aretirali. Na večerajnji razpravi je sodišče obsodilo vse tri, in sicer Zajka na 8 mesecev, Jožeta Ogrizka na 10 mesecev in njegovega brata Jerneja na 5 mesecev strogega zapora. Vsi so kazni sprejeli.

Vojaki s svinčnikom in beležnico

Amerika ima svojega Gallupa, Anglija pa svojega Harrissona. Prof. Gallup, ustanovitelj in ravnatelj slavnega »Institute of Public Opinion« je kot prvi spoznal potrebo sistematičnega raziskovanja javnega mnenja v državi s posebnimi izšolanimi izpraševalci in je to tudi izvedel. Njegovo osebnost je raztreseno po vsej USA, on daje vsemogočim zastopnikom ameriške javnosti skrbno izde-

lane vprašalne pole, ki jih potem v centralah predelavajo.

Harrisson v Angliji pa ravna drugače, bolj nesistematično, bolj zavirno od naključja in izbire oseb, pa ima to prednost, da ne vplivajo vprašanja tako sugestivno, češ kar ljudje nepozvani povedo, ne da bi vedeli, kaj izgovarjajo, je bolj zapisati in proučevati. Gallup ima več sto sodelavcev, Harrisson pa enega samega. Harrisson je psiholog in učenjak, njegov sodelavec Magde pa je pesnik in častnik. Oba skupaj sta izvrstno moštvo, posebno še, ker sta v teh treh letih, v katerih izvajata svojo čudovito delo, mogla zbrati veliko skusenj.

Pred nekaj tedni sta oba ta dva gospoda v Londonu izdala knjigo, ki se imenuje »Začetek vojne doma«. Konec avgusta sta bila oba opazovalca množice posebno vneto delavna, in njuna knjiga vsebuje odgovore glede na vprašanja o vseh stvareh, ki se tičejo vojne. Ne da bi vzbujala pozornost, sta hodila Harrisson in Magde povsod okoli, kjer so se ljudje pogovarjali o vojni, tako po gostilnah in avtobusih, po kolodvorih, pred izveški, časopisov, na športnih igriščih in povsod, kjer so množice čakale na novice. Stala sta tam in nista znila nobene besede, poslušala sta, in kar sta slišala, sta šla brž v kako vežo ali ulico, potegnili sta iz žepa svinčnik in beležnico in sta si vse to zapisala. Nato sta se vrnila v svojo pisarno, zvečer sta vse to pregledala in uredila in tako je nastala ta knjiga. Splošen vtis knjige je za vsakogar, ki pozna vojno moralo angleškega ljudstva, jako zanimiva. V vseh pogovorih prevladuje občutek olajšanja, da se je namreč Anglija vendarle odločila, da spregovori resno besedo in bo na čistem.

Harrisson in Magde pravita, da je bilo v začetku vojne splošno nastrojenje jako dobro. Nekaterih naredb vlade pa ljudstvo ni prav razumevalo. Tako niso nikjer hoteli dati nase plinske maske, niti v Londonu niti na deželi in samo 61 odstotkov ljudstva se je tozadevno pokorilo naredbam. Samo 17 odstotkov ljudi se zaveda, kako se je treba ravnati, če padajo bombe iz letal in kako se je treba vesti po zakloniščih. Do konca oktobra pa je bilo vendar že 50 odstotkov ljudi, ki so tozadevno znali ravnati, mnogo pa jih je še zmeraj nasleda raznim govoricam o vojnih poškodbah, tako na primer, koliko je že cerkva porušena, koliko tvornic itd. Le kakih 30 odstotkov ljudi je moglo kritično presojeti propagando sovražnikov, več kot 70 odstotkov pa jih je soglašalo z govori Churchill in Edena.

Skoraj vsa javnost pa jako kritizira, se norčuje in sitnari zaradi zatemnitve cest, in samo 40 odstotkov ljudi ji je naklonjenih. Ko so bile čez nekaj mesecev tozadevne naredbe olajšane, sta Harrisson in Magde slišala, kako so se ljudje oddahnili.

VIM
čisti vse

VIM
ne praska

Knjiga »Začetek vojne doma« ima veliko pozornih čitateljev. Najbolj pozorni so seveda visoki uradniki poročevalskega ministrstva, ki je pozvalo oba opazovalca, naj svoje izkušnje dasta na razpolago ministrstvu. Zdal imata Harrisson in Magde kar četo sodelavcev, pravo pomožno armado v živni vojni, ki vsi hodijo okrog s svinčnikom in beležnico in poslušajo javno mnenje. Angleška vlada je torej stalno o vsem poučena in natančno ve, koliko je v narodu bila ura, pozna njegove radosti in trpljenje, upanje in skrb. »Generalac« te pomožne armade pa se imenujeta Harrisson in Magde.

Otroški kotichek

ZAČARANI GOZD

(33) Čez nekaj časa je prišel nazaj z velikim zvitkom papirja pod pazduho, velikanskim črnilnikom v rokah in velikim gosjim peresom. Vse to je položil na majhno mizico.

(34) Pograbil je neko blazinico in pokleknil nanjo ob mizici. Razodnalcem je znal vendar tako lepo pisati! V svoji vnemi je kazal konček svojega jezika iz ust.

Jakob K. Heers

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja.

Tako se je končala prelepa zima. Engadin je ozelenel in cvetlice so vezle svojo krasoto v mehki baržun livad.

V tem času je z dostojno vdanostjo moža, ki vé, da je zagrešil vnebovpijočo neumnost, stopil Marko Paltram s Pijo Colani, ki je nosila slamnat venec, pred oltar.

Ostali »hotel poštenjak in v razjedajočih bolečinah ni videl, kako je nagajiva mladež s prsti strgala korenček njegovi slamnati nevestici.

10.

»Kako sem le mogel storiti — to neizrekljivo?« V svoji delavnici stoji Marko Paltram in gleda strmo s prekrizanimi rokama in zgočimi očmi pred sebe. »Ne iz lahkomišelnosti, iz obupa! Mislim, da je Cilgija po tem, kar se je na potu domov zgodilo, zame izgubljena, pokopal sem besneči kes v prekletem dejanju! In glej, Cilgija je bila večja, prišla je! Ponudila mi je roko v spravo. Bolj močna je nego ona Katarina Dianti, o kateri mi je pripovedovala!«

In boljši in boljši in njegovo srce kuha bolečino.

Marko, puškar, se ne zna več smejati, šepetajo ljudje, »že prej se ni dosti smejal, zdaj se ne smeji nič več.« Pričakovali so, da ga bo njegovo nepojmljivo izdajstvo nad Cilgijo Premont in njegova prisiljena poroka s Pijo, kozjo pastirico, strla, vdal se bo morda pijaci in se zanemaril. Nič od vsega tega! Ogiblje se ljudi, dela pa skoro tako mirno in pridno ko prej. Lepo se oblači, ter je možat in ponosen.

Samo smejati ga ne vidi nihče več.

S Pijo, nekdanj neugnanim skratom, gospodarita mirno, skoroda lepo. Kakor pes mu je poslušna. Samo njegov strašni pogled, in pod njenim nizkim čelom najde marekaj prostora, česar prej ni nikoli razumela.

Čim pa obrne Marko koči hrbet, se postavi k oknu, pokaže za njim jezik in dvigne stianjeno pest: »Le počakaj, da moj brat obogati in pride do častile! Vse njen družinski čut je neznanaki strah pred očmi svojega moža.

Pogosto zvečer hodi Marko v Koseško dolino ali v druge kraje gozgorja in ob nedeljah odhaja v ranem jutru ter se vrača pozno zvečer.

Njegova žena pa mora, da bi ne bilo govoric, nedeljo za nedeljo hoditi k službi božji. In da bi se prepričal, ali ga res uboga, jo sprašuje zvečer, kaj je župnik pridigal.

»Razlagal je besede,« odvrne nekoč Pija s čudno pobožnim zavijanjem oči, ki se ga je naučila od drugih žensk: »Jaz sem pravice Bog, ki kaznuje grehe očetov na otrokih do tretjega in četrtega rodu.«

Tedaj jo uničujoče pogleda, posadi klobuk na glavo in odide.

»Na otrokih do tretjega in četrtega rodu.« Grozna svetopisemska beseda ga preganja na njegovih samotnih potovanjih.

»Pa sem vendar kamogaskar!« zakriči v poletni mir gora, in predklinja mater, ki jo je tako neizmerno ljubil. Ona mu je dala vročo kri, kri, ki je varal Cilgijo Premont.

In dalje, dalje hitijo njegove misli. Da bi bil kakor Pija! Brez vesti. Kar sta skupno zagrešila na Cilgiji, je ne teži. Strašno je, živeti skupaj z ženo, ki nima vesti.

Se huje mu je, da skupno pričakujeta otroka. Kakšno bitje bo to? Oče z blazno krvjo, mati brez vesti, otrok izdajstva! Ko bi se, kar sta zagrešila na Cilgiji, masčevalo, ko bi bil otrok nesrečen!

Hiti, teče, dokler mu znoj ne oblije čela in mu ne zastane sapa. Potem beži domov in klink-klink njegovega kladiva prglušči vihar v njegovih preih.

Kako grozno trpi, kako koporni po Cilgiji: po dobrem pogledu iz njenih lepih zlatorjavih oči, po njenih besedah, ki so padale kakor sonce in rosa v njegovo zagrenjeno dušo!

Čudno je: pri vsem, kar dela in misli, se mu zdi, kakor bi ga gledala in elikala ona.

Toda Cilgija je vendar spodaj v Maleu pri baronu Montu, ob česti, po kateri hodita stari in mladi Gruber, kadar tovorita blago iz Veltlina v Tirole.

Ako bi se zdaj le omožila z mladim Gruberjem, gamejim viličarjem? Marko povpraša dolgega Naca, ki je s svojimi kosci in grabljicami zopet tu.

Ta pa pravi med emehom: »Ta — ta — mislim, da bi bilo manj nevarno snubiti Belcebubovo staro mater nego to. Samo da bi jo videli, kadar jezdi preko barja!«

Bolečina Marka Paltrama se s tem ne oblaži.

O, želel bi, da bi jo bil s svojim prekletim dejanjem tako zadel, da bi on mogla nikoli več ljubiti drugega! Mišel, da bi smel kdaj še kdo drugi oviti roko okoli ponebnega života, mu pali možgane! Ne, ona ne more nikoli več ljubiti drugega, to bi bila igra samega satana, preživela

sta skupaj prelepe dneve arečel in hrepenenje žgel!

Klati se po gorah, iz telovnika potegne rdeček in piše »Cilgija« po skalah. Zdi se mu, kakor bi morala nekega dne priti tod mimo, spoznati pisavo, vrniti se k njemu in reči: »Marko, saj te imam še rada!« Zakaj ni zbežal v Francijo, ampak se je vrnil onstran Albul? Ne more se ločiti od krajev, kjer diha in živi ona. Razjeda ga vedno ista želja: da bi jo še enkrat videl.

Čudno, on, razodni Marko Paltram, ki se sicer emaji vsemu, kar je temno in skrivnostno, podleže mističnim občutjem.

Misel ga prevzema, ako bi kot prvi umrljivi človek stopil na vrh Bernine, ako bi odkrušil najvišji krunčel čistega snega in ga belega in čistega prinesel Cilgiji Premont, bi bilo mnogo poravnanzga.

Ona je menila pač nekaj drugega, ki je govorila o plamenu, ki naj bi ga prinesel Engadinu z Bernine, toda njegove misli in njegovi nedeljski izleti se sučejo okoli špika Bernine.

Tam gori, kjer bleketa srebrni plamen, mora nekega dne stati, drugače ne bo odrešen.

Jesen je tu in Pija pravi: »Marko, ako hočeš iti na lov, bi ti mogla na Languardu, kjer sem pasla koze, pokazati nekaj dobrih gamejih stečin.«

»Ali si sam satan?« zagmri, da se Pija potuhne. Pol ure nato stoji v izbi, s trepetajočimi rokami drži svojo lovsko puško, železo se leskeče, njegove oči plamene, vendar obei puško zopet na steno. Ponoči vetane in si ogleduje orožje, kako migota v soju sveč, toda njemu se zdi: ako pomeri v gamsico, bo zadel Cilgijo.

In pusti orožje pri miru.

Nekaj tednov pozneje se mu rodi sinček, lep otroček z zdravimi udi in zdaj le čuti, nekaj kakor očeto vso veselje in odrešenje.

Naznaniti mora kret. In sedi zopet v župnišču, kjer je tolikokrat sedel s Cilgijo. Podobni Pavla Vergerija in Katarine Dianti gledata nanj in spomini ga mučijo.

Poslovni razgovor med njim in župnikom je končan hitro in uradno. Toda Marko ostane za trenutke dalje nego potrebuje, tako rad bi bil kaj izvedel o Cilgiji, elisati samo njeno ime, bi bila zanj godba. Vendar ne vpraša, odide.

Župnik gleda zamišljeno za njim. Odkar je elišal krič kraj zaeneženega gozda, ga obhaja slutnja, kako je z Markom Paltramom.

Pravkar se je vrnil s večernega potovanja, obiskal je Cilgijo. Gre ji, kolikor dopuščajo pretekli dogodki, dobro. Usoda jo je postavila na mesto, da bi ji bolj primerne bilo komaj mogoče najti.

Pozor! Staro železo, kovine, rabljene stroje, cunje, papir kupuje po zelo visokih cenah, kar se blagovolite prepricati, tvrdka Justin Gustinčič - Maribor, Ulica kneza Koclja in podružnica Tezno, vogal Ptujске in Tršaške ceste.

Razpis

Mestna občina Novo mesto razpisuje s 1. aprilom 1940 mesto

občinskega stražnika

Pogoji, pod katerimi se bo služba podelila, se dobijo med uradnimi urami pri predsedstvu mestne občine.

Rok za vlaganje prošelj do 23. marca 1940.

Zahtevajte povsod naš list!

Mladilnice za gospodinjstvo, marnice, klavnice, bolnice, restavracije, slaščičarne, mlekarne itd.;

Črpalke za vodo, ročne in centrifugalne, hidroforne, automatične naprave;

Bencinske črpalke (armature), **Stružnice** (kovinske)

Naprave za polivanje (umeten dež) in **Regeneratorje** olja

izdeluje: TOVARNA STROJEV IN APARATOV

JUGOSTROJ A. D., BEOGRAD — RAKOVICA

Zastopnik: **Drago Celerin — Ljubljana, Turska c. 15**

Telefon 33-38

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Telefon 33-38

Konkurz

Komanda vojnega zrakoplovstva sprejme v službo dva diplomirana filozofa fiziško-matematične stroke kot pogodbeni uradniki za zrakoplovno meteorološko službo v vojnem zrakoplovstvu z letno nagrado 30.000 din, ki se po čl. 8 Uredbe o znižanju prejemkov državnih in samoupravnih uslužbencev št. 37420 z dne 17. septembra 1935 mora znižati za 6%.

Podrobne pogoje objavljenega natečaja dobe zainteresiranci lahko brezplačno v uporabo osebnosti pri tej komandi, ali če jih zahtevajo po pošti. Skrajni rok za prijavo je 1. april 1940.

Pisarna Osebnega odseka v Štabu vojnega zrakoplovstva — Zemun. V. Dž. br. 4194 z dne 1. marca 1940.

Razpis

V domu Bolniškega fonda v Kaštel Lukšiču se oddaja brezplačno v zakup za eno leto

kuhinja z jedilnico

pod sledečimi pogoji: Ponudnik mora biti državljani kraljevine Jugoslavije, vojaščine prost, neoporečnega zadržanja, moral je že prej kdaj imeti samostojno vodstvo kuhinje; posetnikom Doma bolniškega fonda mora dajati hrano prvega razreda in označiti cene pensiona, naštetih poedina jedila z navedbo cen ter položiti kot garancijo za upravljanje domovega inventarja kavcijo 10.000 din ali v državnih papirjih po dnevnem tečaju.

Ponudnik dobi poleg kuhinje in jedilnice brezplačno razsvetljavo in vodo.

Ponudniki morajo narediti pravilno kolkovano prošnjo z dokumenti in opisom dosedanjega dela do 20. marca 1940 na podpisano Upravo palače prometnega ministrstva, soba 544, v Beogradu.

Pisarna Centralne uprave humanitarnih fondov pri prometnem ministru v Beogradu, 29. februarja 1940.

Umrli nam je naš nad vse ljubljani soprog, oče, brat in tast, gospod

Franc Zagode

posestnik in trgovec

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 8. marca ob pol 17 iz hiše žalosti, Mariborska cesta št. 9, na okoliško pokopališče v Celju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 9. marca ob 7 zjutraj v farni cerkvi v Celju.

Celje, dne 6. marca 1940.

Zalujoči ostali.

V starosti 73 let nam je umrla naša ljubljena soproga, babica, prababica, sestra, teta itd., gospa

Kati Bizjak roj. Kneisel

soproga mag. uslužbenca v pokoju

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 8. marca ob 2 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 6. marca 1940.

Zalujoči soprog Anton Bizjak; Rudi Kern, vnuk; Janez in Bojan, pravnuka — in ostalo sorodstvo.

Mali oglasi

Denar

Kdo mi posodi hranilno knjižico na vknjižbo posestva. - Ponudbe podruž. »Slovenca« v Celju pod »Posestvo«.

50.000 din posojila

laščem na nad 300.000 din vredno kmetijsko posestvo v Dravljah z vknjižbo na 1. mesto. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sigurno« 3160.

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR

Aleksandrova cesta 40

Kupimo

Vsakovrstne

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Ribolov

kupim v last. Ponudbe z najnižjo ceno in točnim opisom poslati na upr. »Slovenca« pod značko »Ribolov« št. 2637. (h)

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana Francišanska ulica 3.

Prodamo

Trgovci!

Orehova jedra in ajdov ter cvetlični med kupite najceneje v Medarni, Zidovska ul. 6, Ljubljana.

Krasne briljantne uhane

težke 3/4 karata — zelo ugodno prodam. - Milan Kosak, Cankarjevo nabrežje 31. (i)

„VELEBIT“

otroški vozički

ZAGREB, Ulica št. 55 Najnovejši, do sedaj nedeljeni modeli za 1940 v specijalni in največji trgovini otroških vozičkov. Prodaja za gotovino. Prevoz in omet se ne računa. — Cenik s slikami brezplačno. — Izrežite oglas zaradi naslova.

Suha, lepa

bukova drva

žagana, v vsaki množini

1 m³ din 125.—

R. VELEPIČ

Ljubljana, Jernejeva 25.

Telefon 27-08.

Kremenčev pesek

pran ali neopran, v vseh debelinah dobavi po konkurenčnih cenah Cvelbar, Prekopa. (i)

STROJI

Lokomobil

polstabilno, 100—120 KS, takoj kupim. Opis in ponudbo upravi »Slovenca« pod »Lokomobil« 3111. K

Venecijanko

z vsemi sestavnimi deli kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Venecijanka« 3112. (k)

Posestva

Hiša s posestvom

skupno s premljenimi ali posebej bo naprodaj 10. marca t. l. — Sitar Alojz, Perovo 34, pošta Kamnik. (p)

Dobroznano gostilno

v središču Ljubljane z veliko stavbo parcelo, takoj prodam. — Cena primerna. Dobro naložen denar. Polzive se v upravi »Slovenca« pod št. 3047.

Objave

Opozorilo!

Vse, ki razširjajo neresnične vesti v zvezi z zaharjenim jabolčnikom opozarjam, da bom proti njim sodnijsko postopal. Jurij Čretnik, Nova cerkev. (o)

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 6. marca

V. razreda 30. kola:

80.000 din št. 44268, 65097.
60.000 din št. 87520.
40.000 din št. 48656.
24.000 din št. 7767, 18310, 39037, 87796.
20.000 din št. 79969, 86442.
16.000 din št. 29370, 43306.
12.000 din št. 59605, 77544.
10.000 din št. 758, 5193, 7598, 15817, 18643, 27045, 28283, 37868, 60135, 62701, 64100, 66943, 91213, 91565.
8.000 din št. 3221, 2702, 7298, 21441, 47076, 48447, 62413, 71980, 89084, 97151.
6.000 din št. 2878, 17206, 17758, 32133, 41077, 47190, 61698, 70813, 74266, 92489, 92846.
5.000 din št. 6288, 13384, 13801, 19239, 23004, 24070, 27449, 33786, 45200, 47345, 59336, 68277, 75695, 88097, 90900.
4.000 din št. 145, 1774, 14015, 23596, 28911, 39048, 40168, 40594, 43441, 47774, 49810, 57743, 58092, 61595, 63310, 64088, 66263, 69296, 70110, 73165, 80437, 80518, 87288, 88351, 88526, 91396, 93584, 93732, 94653, 96092, 98222.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko števil dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo v petek, 8. marca, ne pa v četrtek, 7. marca, kot je bilo prvotno načrtu.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »VRELEC SREČE«, lahko denar takoj dvignejo.

Zelo lepo blago za damske pomladanske plašče se

dobi poceni

MARIBOR

Vetrinjska 15

pri Trpinu

Dotrpeli so naša dobra mama, gospa

Ana Pate roj. Iler

v 65. letu starosti, prevideni s tolažbo svete vere. Nepozabno pokojnico bomo spremili k večnemu počitku v petek, 8. marca z doma na farno pokopališče v Trebnjem.

Molimo in ohranimo jih v blagem spominu.

Trebnje, 7. marca 1940.

Zalujoči otroci in ostalo sorodstvo.

... še ena

LEPA STARKA

Gospa E. F...

pripoveduje, kako je mogoče

izgledati mlada tudi

s 50 leti.

Imam za seboj že 50 let, imam štiri odrasle hčerke in tri vnuke, ljudje pa mi vedno pravijo, da sta moja koža in polt kakor jih ima žena od 30 let. Mnogokrat me vprašujejo za mojo skrivnost. Evo je.

Vsak večer uporabljam rožnato hrano za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, presenetljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril glasoviti dermatolog. Hrani in pomlajuje kožo dokler spite. Zbudite se in vidite Vam je vsako jutro mlajši. Za dan uporabljajte dnevno hrano za kožo Tokalon (belež, ne mastno). Ona čudovito učinkuje na hrapavo, temno kožo in velo polt. Odpravlja globoko vkoreninjeno nesnago in prah iz znojnice. Zasedalci kmalu izginejo in razširjene znojnice se zožijo. Koža postane sveža, jasna in gladka kot baržun in Vi izgledate za mnogo let mlajši.

Začnite že danes uporabljati hrano za kožo Tokalon. Dobijo se v vseh strokovnih prodajalnah. Uspešni rezultati so zajamčeni, ali pa se denar vrne.

Kolesa Najnovejši otr. vozički

Igračni vozički, skiroji, avtomobilčki, kolesa, deli

Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Vladarju življenja in smrti je dopadlo dne 5. marca ob 6 zvečer nenadoma poklicati k Sebi po večno plačilo prečastitega gospoda

dr. Josipa Jeršeta

profesorja v pokoju, konzist. svetnika itd.

Bog mu bodi za njegova nešteta dobra dela obilen plačnik!

Zemeljski ostanki blagopokojnega bodo v četrtek, dne 7. marca ob 4 popoldne v mrtvašnici Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti blagoslovljeni, od koder bo sprevod do stare mestne meje.

Truplo bo prepeljano na Bled, kjer bo pogreb v petek, 8. marca ob 10 dopoldne s sveto mašo. — Priporočamo ga v molitev!

Ljubljana, dne 6. marca 1940.

Zalujoči bratje in sestre in ostalo sorodstvo.